

Usmernenie k povinnosti zachovávať mlčanlivosť podľa § 18 zákona č. 297/2008 Z.z. a k uplatneniu výnimiek z tejto povinnosti

Otázka

- Kedy možno uplatniť výnimku z povinnosti zachovávať mlčanlivosť o ohlásení neobvyklej obchodnej operácii a medzi ktorými povinnými osobami možno zdieľať tieto informácie?

Predpis/ustanovenie

- zákon č. 297/2008 Z.z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“)

Podľa § 18 ods. 1 zákona povinná osoba, zamestnanec povinnej osoby, ako aj osoba, ktorá pre povinnú osobu koná na základe iného zmluvného vzťahu, sú povinné zachovávať mlčanlivosť o ohlásení neobvyklej obchodnej operácii a o opatreniach vykonávaných finančnou spravodajskou jednotkou vo vzťahu k tretím osobám vrátane osôb, ktorých sa tieto informácie týkajú. Povinnosť mlčanlivosti sa vzťahuje aj na plnenie ďalších povinností povinnou osobou podľa § 17 ods. 5 a § 21 ods. 1.

Podľa § 18 ods. 8 zákona povinnosť mlčanlivosti podľa odseku 1 sa za predpokladu, že poskytnuté informácie sa použijú výhradne na účely predchádzania legalizácii alebo financovania terorizmu nevzťahuje na poskytovanie informácií medzi

- a) bankami alebo finančnými inštitúciami, ktoré pôsobia na území členského štátu alebo na území tretieho štátu, ktorý im ukladá povinnosti v oblasti predchádzania a odhaľovania legalizácie a financovania terorizmu rovnocenné povinnostiam ustanoveným týmto zákonom, a patria do rovnakého finančného konglomerátu,
- c) medzi bankami, finančnými inštitúciami, povinnými osobami podľa § 5 ods. 1 písm. h) a j) v prípadoch týkajúcich sa rovnakého klienta a rovnakého obchodu s účasťou dvoch alebo viacerých inštitúcií alebo osôb za predpokladu, že pôsobia na území členského štátu alebo na území tretieho štátu, ktorý im ukladá povinnosti v oblasti predchádzania a odhaľovania legalizácie a financovania terorizmu rovnocenné povinnostiam ustanoveným týmto zákonom, a sú povinnými osobami rovnakého typu a podliehajú rovnocenným opatreniam na dodržiavanie povinnosti mlčanlivosti a ochrany osobných údajov.

Stanovisko FSJ

S účinnosťou od 15.03.2018 došlo k zosúladieniu znenia k § 18 ods. 1 zákona s článkom v článku 39 IV. AML Smernice, podľa ktorého sa úprava mlčanlivosti vzťahuje na informácie o skutočnosti, že sa tieto postupujú, postúpia alebo že boli postúpené, alebo že prebieha, alebo môže prebiehať analýza v súvislosti s praním špinavých peňazí alebo financovaním terorizmu. Predmetom mlčanlivosti sú teda informácie o tom, že povinná osoba **podala** hlásenie o neobvyklej obchodnej operácii, resp. že finančná spravodajská jednotka vykonáva určité opatrenia vo vzťahu k tretím osobám vrátane osôb, ktorých sa tieto informácie týkajú.

Účelom citovaných ustanovení je najmä zabezpečiť nerušený priebeh preverovania neobvyklej obchodnej operácie, resp. následného trestného konania a zachovania možnosti zaisťovacích opatrení, ako aj ochranu spracovávaných a uchovávaných informácií do doby, kedy je vec odstúpená príslušným orgánom. Cieľom týchto ustanovení je však aj napĺňať preventívny účel zákona, ktorým je predchádzanie legalizácii a financovaniu terorizmu, a to prostredníctvom včasného upozornenia povinných osôb na riziká legalizácie alebo financovania terorizmu, ktoré môže zabezpečiť komplexnejšie a efektívnejšie posudzovanie klientov, ich obchodných operácií alebo riziko zneužitia jednotlivých produktov či služieb.

Podstatou tohto inštitútu je, že *spolpracujúce povinné osoby môžu zdieľať za určitých podmienok i informácie, ktoré podliehajú mlčanlivosti podľa § 18 ods. 1 zákona*, teda aj informácie o podaných hláseniach o neobvyklej obchodnej operácii, opatreniach vykonávaných finančnou spravodajskou jednotkou alebo týkajúcich sa hodnotenia rizikovosti klienta, obchodu, atď. Takáto výmena informácií by mala umožniť povinným osobám, predovšetkým bankám efektívnejšie posudzovať obchodné operácie klienta, ako aj upozorniť ďalšie banky, resp. iné finančné inštitúcie na identifikované riziká (rizikových klientov) a možné nové formy neobvyklých obchodných operácií.

Preto v záujme účinnejšieho postupu pri predchádzaní legalizácii a financovaniu terorizmu zákon v § 18 ods. 8 písm. a) ustanovuje výnimky z povinnosti zachovávať mlčanlivosť o ohlásení neobvyklej obchodnej operácie a o opatreniach vykonávaných finančnou spravodajskou jednotkou, kde povinnosť mlčanlivosti sa nevzťahuje na výmenu informácií *medzi bankami alebo finančnými inštitúciami, ktoré patria do „rovnakej skupiny“*. *V danom prípade sa nevyžaduje, aby sa informácie týkali rovnakého klienta a rovnakého obchodu s účasťou dvoch alebo viacerých inštitúcií pôsobiacich na území členského štátu.*

Výmena informácií medzi bankami, finančnými inštitúciami a povinnými osobami podľa § 5 ods. 1 písm. h) a j), ktoré nepatria do „rovnakej skupiny“ je takisto možná, avšak za predpokladu, že sa informácie *týkajú rovnakého klienta a rovnakého obchodu s účasťou dvoch alebo viacerých inštitúcií pôsobiacich na území členského štátu*. V prípade, ak ide o povinné osoby pôsobiace na území tretieho štátu, obligatórnou podmienkou je aj to, aby im tretí štát ukladal povinnosti v oblasti predchádzania a odhaľovania legalizácie a financovania terorizmu rovnocenné povinnostiam ustanoveným týmto zákonom a aby inštitúcie boli povinnými osobami rovnakého typu (napr. banka, poisťovňa, atď.).

Základným a nevyhnutným predpokladom využitia predmetného postupu je, *aby sa informácie poskytli a použili výlučne na účely predchádzania legalizácii alebo financovania terorizmu*. Predmetom výmeny informácií môžu byť teda v zmysle uvedeného výlučne skutočnosti, ktoré v rámci napr. teritoriálnej previazanosti bánk alebo finančných inštitúcií pôsobiacich na území členského štátu alebo na území tretieho štátu, sú reálne odôvodnené z hľadiska možnej hrozby legalizácie alebo financovania terorizmu, t.j. vzťahujú sa ku konkrétnym informáciám predstavujúcim z pohľadu povinnej osoby priame riziko legalizácie príjmu z trestnej činnosti alebo financovania terorizmu.

Význam stanoviska

Stanoviská FSJ k aplikácii jednotlivých ustanovení zákona nie sú právne záväzné a vyjadrujú názor FSJ, ktorá nemôže predvídať rozhodnutia súdov, alebo iných orgánov

dohľadu, resp. kontroly pôsobiacich podľa osobitných predpisov, ako aj ich výklad právnych predpisov, preto výklad týchto orgánov môže byť v určitých prípadoch odlišný. Postup v súlade so stanoviskom bude však FSJ pri výkone kontroly považovať za postup v súlade so zákonom, ibaže by z okolností konkrétneho prípadu vyplynula neaplikovateľnosť stanoviska na daný prípad.